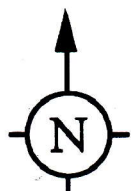

Leiðavísir nr. 23 viðauki

GLYMSBREKKUR

NORDVESTURBRÚN

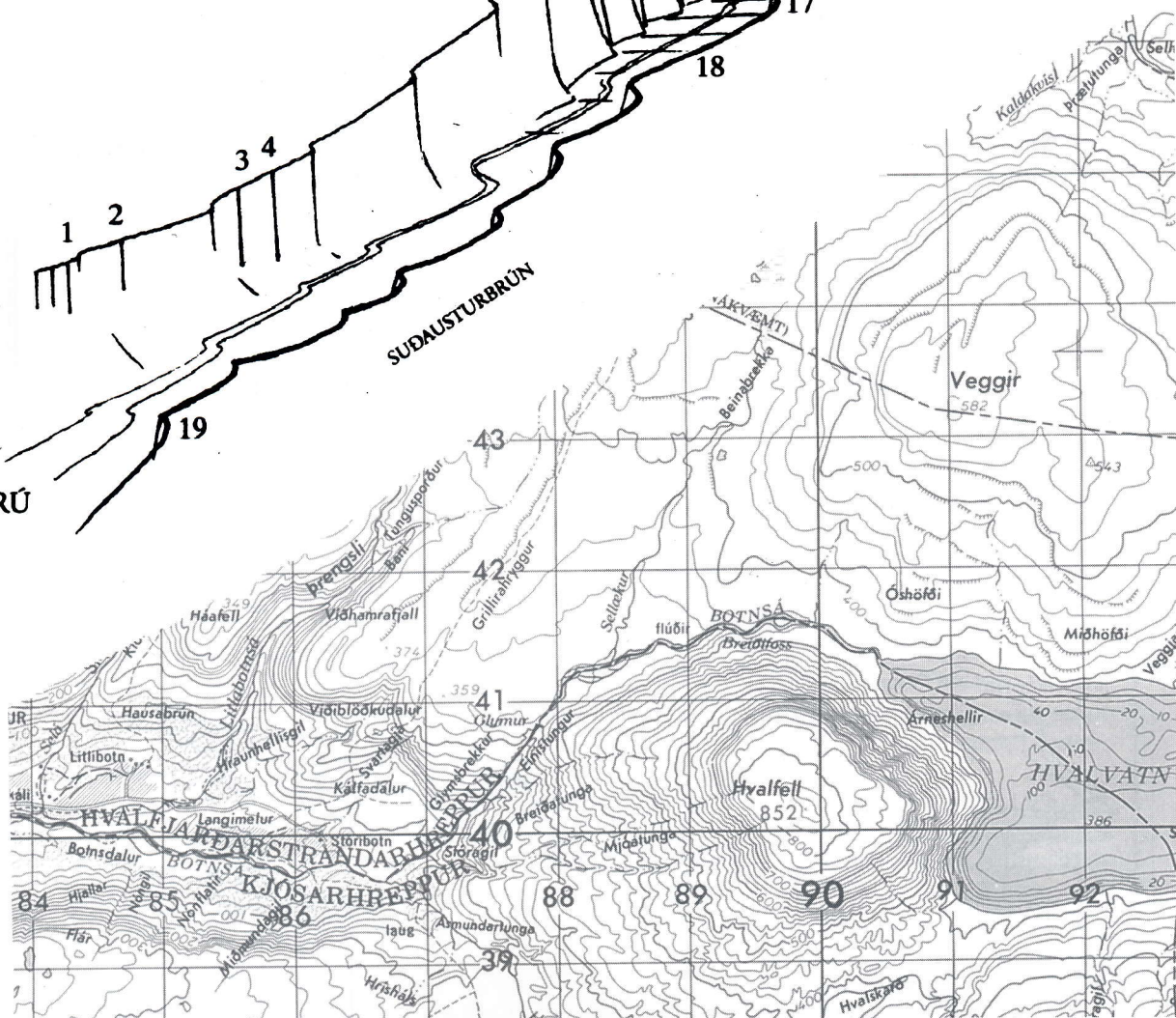
BOTNSÁ

GLYMUR

ENNISTUNGUR

SUDAUSTURBRÚN

BRÚ

Glymsgil – leiðarvísir

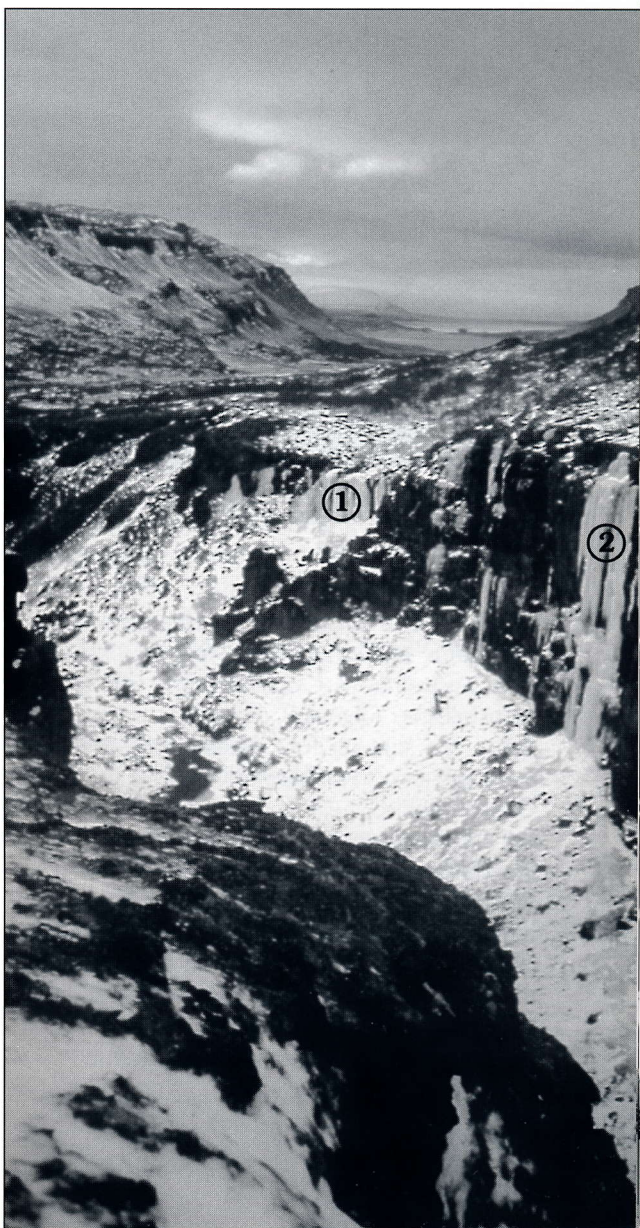
eftir Hallgrím Magnússon og Jón Hauk Steingrímsson.

Inngangur

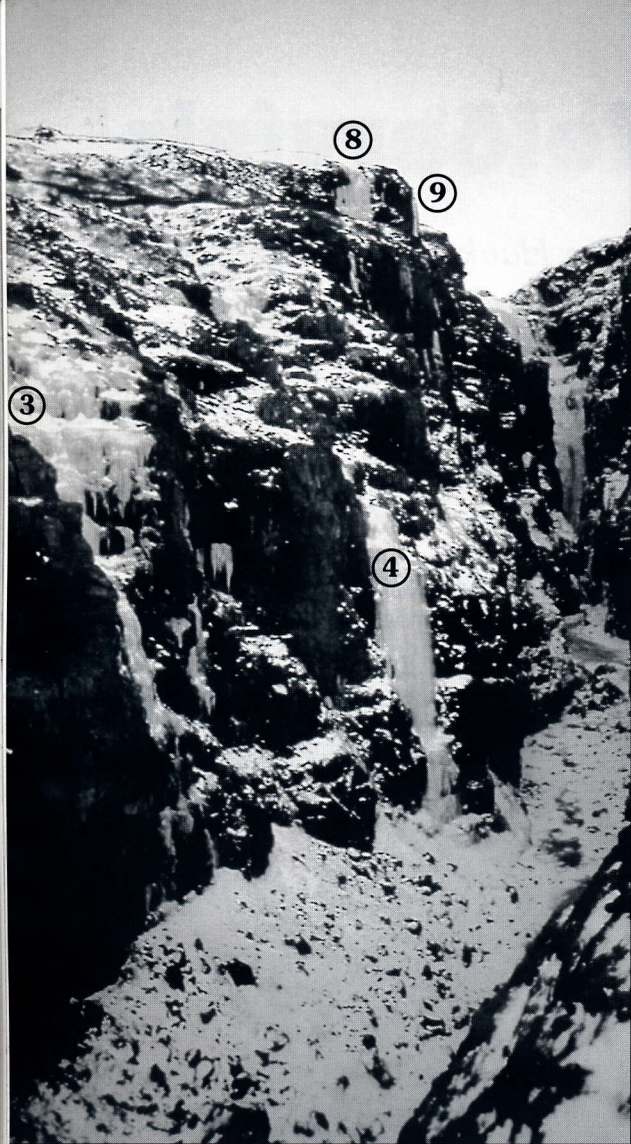
Botnsdalur hefur verið um árabil eitt af vinsælli útivistarsvæðum umhverfis Reykjavík. Þannig hefur Glymur og gilið niður af honum verið þekkt lengi þó það hafi ekki náð augum ísklifrara fyrr en veturinn 1994. Þá var Glymur klifinn fyrsta sinn, en fyrir þann vetur höfðu verið kannaðar nokkrar leiðir með auðveldari aðkomu. Sögur fara af fyrri ferðum klifrara til að kanna Glym í vetrarham en þær kannanir féllu fljótt í gleysku. Vinsælar gönguleiðir liggja upp með báðum brúnum gilsins. Á árunum í kringum seinna stríð voru uppi áform um að virkja Botnsá og nýta þar með þessa geysilegu fallhæð vatnsins niður í Botnsdal. Sem betur fer voru virkjanakostir annars staðar taldir heppilegri á þeim tíma. Í Glymsgili geta allir fundið klifur við hæfi. Þar eru leiðir allt frá 10 m upp í 200 m. Fremst í giliinu eru stystu leiðirnar og aðkoman best, eftir því sem ofar dregur verða leiðirnar bæði brattari og lengri. Aðkoman er að sama skapi erfiðari og ekki nema í miklum snjó- og frostavetrum að gilið nái að leggja alveg inn að Glym.

Fyrir botni Hvalfjarðar er geysistört móbergsfjall, Hvalfell (850 m.y.s.). Það er myndað við gos undir jökli á síðustu kuldaskiðum ísaldar eða kvartertíma á máli jarðfræðinnar. Þegar þetta eldgos átti sér stað hefur Hvalfjörðurinn verið nánast fullmótaður eins og við þekkjum hann í dag og Botnsdalurinn verið mun lengri og dýpri. Hvalfellið stíflar í raun gamla Botnsdalinn og bak við fjallið myndast djúpt uppistöðulón, Hvalvatn. Hvalvatn er næstdýpsta stöðuvatn á Íslandi, 160m djúpt, aðeins Öskjuvatn er dýpra. Úr Hvalvatni rennur Botnsá niður í Botnsdal og úti Botnsvog. Nokkuð jafnt rennsli er í ánni sumar sem vetur, enda er vatnið sennilega að mestu leyti upprunnið í lindum sem renna í Hvalvatn.

Botnsá liggur á mörkum Gullbringu- og Kjósarsýslu og Borgarfjarðarsýslu. Í Botnsá er fossinn Glymur, hæsta vatnsfall á Íslandi, 198 m hár. Gljúfrið sjálft hefur ekki sérstakt örnefni utan að vera kennt við fossinn sem myndaði það. Um Glymsgil liggur misgengi með stefnu norðaustur - suðvestur, það er ríkjandi sprungustefna á svæðinu og ættu glöggir ferðamenn að taka eftir að mörg gil og skorningar í nágrenninu hafa sömu stefnu og Glymsgil. Algennt er að vatnsföll leiti í gömlu

Fossarnir neðst í giliinu. Smáfossarnir og Spönnin, horft út Botnsdal og Hvalfjörð. Ljósma.: Hallgrímur Magnússon.

Kelda og Krókur. Í botni gilsins sést í Glym. Þorsta ber við himinn á brúninni. Einnig sést örlítið í Garra. Ljós m.: Hallgrímur Magnússon.

misgengi eða brotalínur í jarðlagastaflanum. Þar hefur staflinn þegar verið brotinn upp, sem auðveldar rof og niðurbrot af völdum vatnsfallsins. Glymsgil er sérlega myndarlegt dæmi um slíkt gljúfur. Þegar gengið er upp með gílinu að norðvestanverðu er farið um Glymsbrekkur. Að suðaustanverðu er farið um Einistungur næst Glym en fjær Breiðutungu. Sunnan við Breiðutungu er Stóragil, stutt, nokkuð breitt en grunnt gil með skýra austur-vestur stefnu. Í Stóragili eru stutt og auðveld íspil tilvalin til æfinga. Vestan við Glymsbrekkur er Svartagjá, stutt og þröngt gil, sem býður upp á einhverja mögu-leika á klífurleiðum við réttar aðstæður.

Lýsingar á Hvalfirði er að finna í nokkrum ritum, þar á meðal árbókum Ferðafélagsins frá 1950 og 1985. Þessi leiðarvísir er í raun hugsaður sem viðbót við leiðarvísi Ísalp nr. 23: Hvalfjörður og Kjós eftir Snævarr Guðmundsson. Þar lýsir Snævarr ágætlega helstu kennileitum á svæðinu og sögunum á bak við þau. Helstu kort af svæðinu útgefin af Landmælingum Íslands eru: Aðalkort, blað nr. 3 í mkv. 1:250.000, Atlasblað nr. 26; Botnsheiði í mælikvarða 1:100.000, og AMS kort nr. 1613 I, Þingvellir í mkv. 1:50.000.

Aðkoma

Glymsgil er innst í Botnsdal undir hliðum Hvalfells. Aðkoma er um afleggjara við Botnsskála, innst í Botnsvogi. Eftir afleggjaranum er ekið áleiðis inn að bænum Stóra - Botni. Um 300 metra frá bænum er stoppað við læst hlið, þaðan er gengið um það bil 2 km eftir gömlum vegslóða inn í botn dalsins. Þar liggur Glymsgil upp með hliðum Hvalfells í norðaustur. Þegar komið er að gílinu er gönguleið niður í botn þess, göngustígur er upp Glymsbrekkurnar að norðvestanverðu en til að komast austur yfir Botnsá er farið yfir mjóa göngubrú við mynni gilsins. Göngubrúin er stór og mikill rafmagnsstaur, nokkuð háll í bleytu og ber að fara með gát þar yfir.

Notkun á leiðarvísinum

Leiðirnar eru allar gráðaðar eftir skoska ísklifurkerfinu frá 1-6. Þetta gráðukerfi þarf að taka með fyrirvara þar sem leiðir í gljúfrinu geta verið í mjög misjöfnum aðstæðum eftir tíðarfari og árstíðum. Leiðirnar fá gráðu miðað við „eðlilegar“ aðstæður.

Leiðunum er skipt upp í hópa eftir legu þeirra í gljúfrinu og aðkomu lýst fyrir hvern hóp. Í leiðarvísinum er stuðst við eina yfirlitsteikningu af svæðinu. Teikningin er unnin upp úr loftmynd, en á henni er gljúfrið breiðkað og ýkt til að leiðir verði sýnilegar. Á teikningunni sést aðeins önnur hlið gljúfursins þ.e. norðvesturveggur. Ekki reyndist möguleiki að draga upp lýsandi mynd af suðausturveggnum þannig að leiðir þeim megin eru aðeins merktar inn á brún gljúfursins. Til nánari glöggvunar er síðan vitnað í ljósmyndir þar sem þeim er viðkomið.

Þegar vitnað er í stefnur til hægri eða vinstri er alltaf miðað við að horft sé á leiðina neðan úr gljúfrinu.

Norðvesturveggur:

01-04. Litlu fossarnir

Leiðir neðst í giliinu. Hægt er að komast að þessum leiðum þurrum fótum. Fossarnir blasa við rétt innan við fyrstu vinstri beygjuna á gljúfrinu áður en það fer að þrengjast.

01. Ísfossar neðst í giliinu - Ís

gráða 3 5-15 m.

mynd a

Stuttir æfingafossar. Aðkoma er auðveld hvort sem er ofan við fossana eða upp gilbotninn.

FF: Ekki vitað

02. Spönnin - Ís

gráða 4 35 m. 1 spönn

mynd a

Lóðrétt kerti þar sem endatrygging er í tré (NB eina leiðin svo vitað sé sunnan heiða). Aðkoma er auðveld hvort sem er ofan við fossana eða upp með giliinu.

FF: Björn Ólafsson og Þorvaldur Þórsson 26. des. 1995.

03. Kelda - Ís/snjór

gráða 3 60 m. 2 spannir

mynd b

Þægileg leið brött á köflum.

FF: Vetur 1995.

04. krókur - Ís

gráða 3+ 60 m. 2 spannir

mynd b

Auðveldur foss í tveimur samfelldum höftum með litlum stalli á milli, endar í lítilli skál. Þægileg leið brött á köflum

FF: Tómas Grønvaldt Júlíusson, Geir Gunnarsson og Þorvaldur Þórsson, 5 mars 1994.

05-08 Hvalirnir

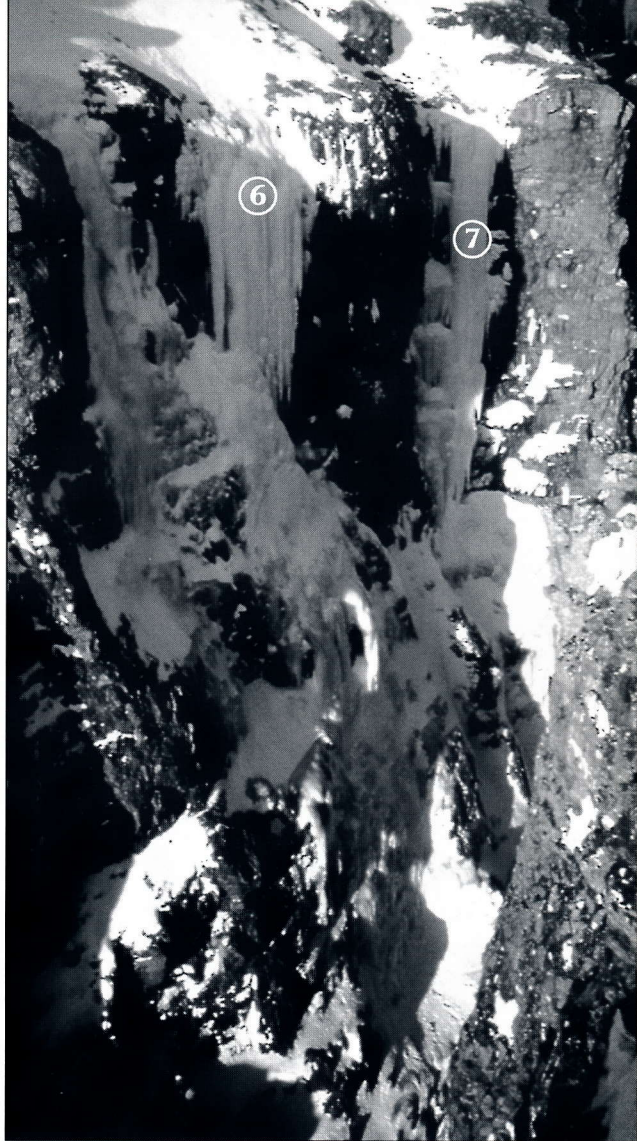
Aðkoma er upp með Gljúfrinu og getur verið erfið ef áin er ekki ísi lögð. Leiðirnar eru þar sem gljúfrið er breiðast í botninn á ca. 150 metra kafla. Hvalur 1 er þar sem gljúfrið byrjar að breikka í botninn og Hvalur 3 þar sem það þrengist aftur.

05. Hvalur 1 - Ís/snjór

gráða 4-5 100 m. 2-3 spannir

(Vantar mynd)

Nokkur stutt höft eru fyrstu 50 metrana upp að 50 m háum mjög bröttum fossi. Leiðin

Hvalur 2. og Hvalur 3.

Ljós m.: Hallgrímur Magnússon.

liggur upp með kverk og það er klífrað innst í henni. Leiðin endar rétt vinstra megin við Þorsta.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son, 17 feb. 1995.

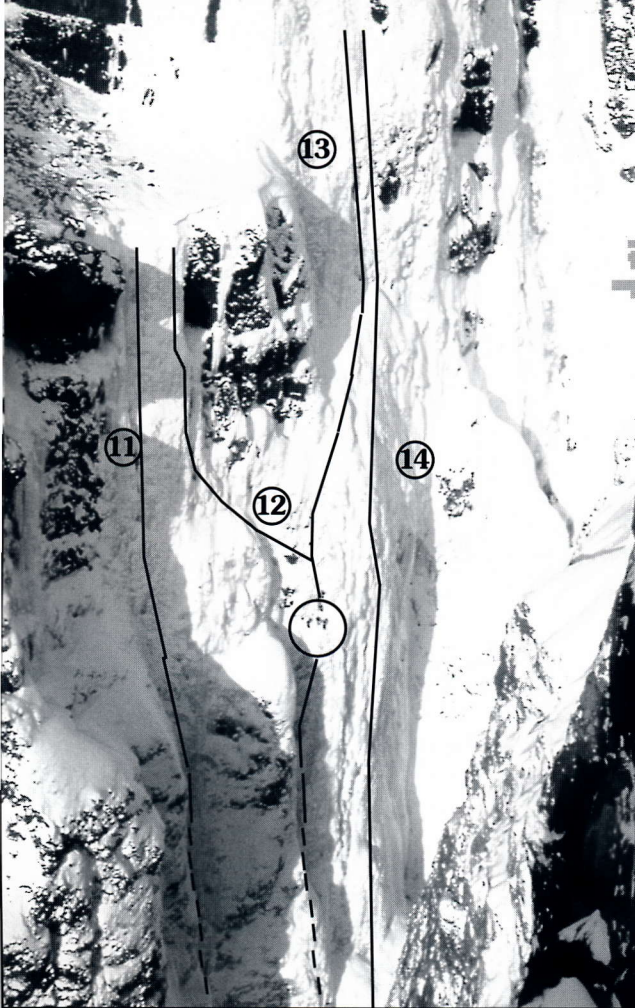
06. Hvalur 2 - Ís

gráða 4-5 100 m. 2-3 spannir

Mynd c.

Leiðin liggur upp eftir stuttum íshöftum og bröttum ísbrekkum fyrstu 70 m. Í lokin er bratt ískerti 25-30 m. Þar endar leiðin á syllu neðan við Svala. Það liggur beint við að klára leiðina upp Svala eða ljúka leiðinni með því að hliðra eftir syllunni til vinstri.

FF: Páll Sveinsson og Þorvaldur Þórsson 18 feb. 1995.

Hæsta vatnsfall á Íslandi: Glymur. Leiðir 11 til 14, taldar frá vinstri eru: Prymur, Orginal, Allur og Beint af augum. Í hringnum eru félagarnir þrír í frumferðinni. Ljósm.: Einar Magnússon.

07. Hvalur 3 - Ís/snjór

gráða 5 100 m. 2-3 spannir
mynd c.

Leiðin er innst í röð þessara þriggja fossa. Leiðin byrjar á bröttu íshafti ca. 10 m. Við af því tekur snjóbrekka undir 50 m frístandandi ískerti. Leiðin endar á syllu hægra megin við Svala. Liggur beinast við að klára leiðina upp Svala eða Þorsta. Einnig er hægt að hliðra eftir syllunni til vinstri og ljúka leiðinni þannig. FF: Hallgrímur Magnússon og Páll Sveinsson 15 feb. 1995.

08-10 Fossarnir á brúninni

Fossar ofan við gljúfrið og í raun beint framhald af Hvölunum. Aðkoma er upp stíg með gljúfrinu að norðvestanverðu. Hliðrað er út á syllu þar sem gljúfrið hækkar. Eini fossinn sem sést af brúninni er Þorsti. mynd d.

08. Þorsti - Ís

gráða 3-4 30 m. 1 spönn
mynd d.

Brött stölluð ísleið. Fyrsta leiðin sem blasir við.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son, 31. des 1994.

09. Garri - Ís

gráða 4 20 m. 1 spönn
mynd d.

Ískerti. Fossinn í miðjunni.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son, 26. des. 1994.

10. Svali

gráða 4 20 m. 1 spönn
mynd d.

Bratt ískerti. Þriðji og síðasti fossinn.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son, 11 jan. 1995.

11-14 Leiðir í Glym

Leiðir sem tilheyra vatnsrennsli úr Glym. Allar leiðirnar eru vinstra megin við fossinn. Meginvatnsfallið fellur í botni gljúfursins. Hluti vatnsins rennur út eftir klöppum á norðvestur-brúninni, þaðan niður á stóra syllu þar sem leiðir 11 og 12 enda. Leiðir 13 og 14 ná alla leið upp á klappirnar við hlið vatnsfallsins. Aðkoma að leiðunum er upp með gljúfrinu, eða það er gengið eftir börmum gljúfursins upp fyrir sylluna, þar er hægt að brölta niður á sylluna og síga niður leið nr 11. Aðkoman að syllunni er varasöm og ber að fara þar með gát.

11. Prymur - Ís

gráða 5 150 m. 4 spannir
mynd e.

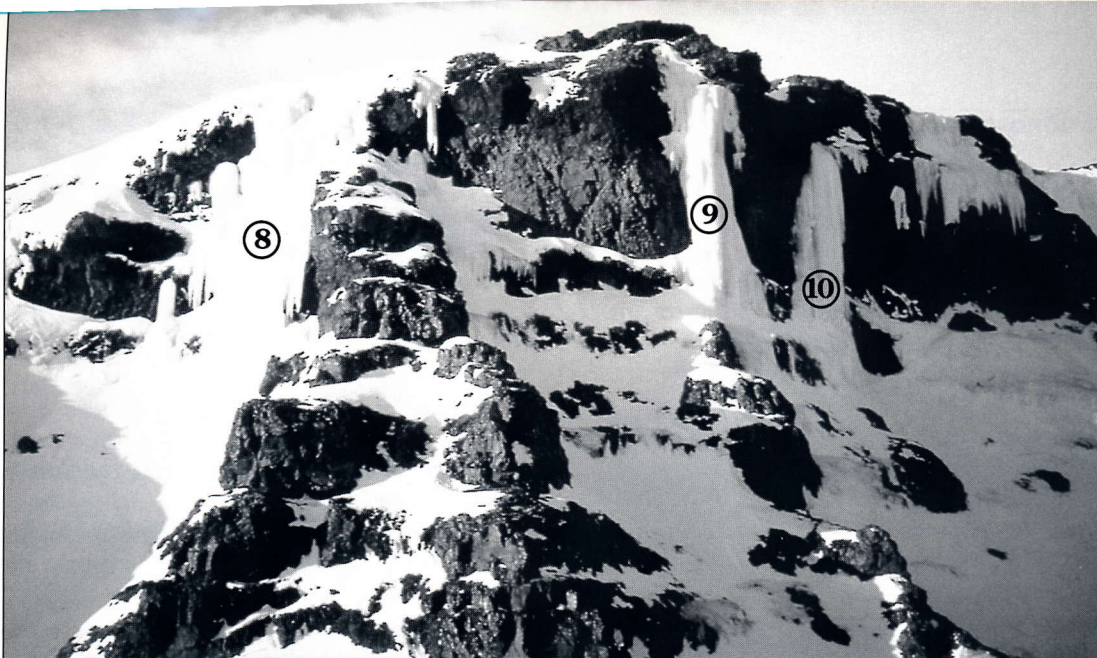
Bein lína innst í giliu við hlið Glyms. Klifrað er upp kverk fyrstu tvær spannirnar þar sem leiðin opnast og endar samhliða upprunalegu leið Glyms. Leiðin er mjög samfelld og með slæmum tryggingastöðum.

FF: Guðmundur Tómasson og Jón Haukur Steingrímsson, 24. feb. 1995.

12. Glymur originalinn

gráða 5 150 m. 4 spannir
mynd e.

Leiðin liggur lengst til vinstri í Glymshvelfingunni. Eftir tvær spannir er hliðrað til vinstri

Fossarnir á brúninni, frá vinstri: Þorsti, Garri og Svali. Ljósma.: Hallgrímur Magnússon.

yfir í Prym. Og leiðin kláruð hægra megin í þeirri rennu. Fyrsta spönnin er klifruð innst í kverk og í annarri spönn er farið hægra megin við kverkina upp í stans. Í þriðju spönn er svo hliðrað til vinstri undir lóðrétt kerti.

FF: Magnús Gunnarsson, Páll Sveinsson og Þorvaldur Þórsson, 13. mars 1994.

13. Glymur allur

gráða 5 180-200 m. 4 spannir mynd e.

Fyrstu tvær spanninna eru þær sömu og í leið 12. Þaðan er hliðrað upp til hægri og fossinn klifinn á enda. Þriðja spönnin er af 3. gráðu og við af henni tekur lokaveggurinn rúm 40 metrar.

FF: Dagur Halldórsson og Karl Ingólfsson, 11. feb. 1995.

14. Glymur beint af augum

gráða 5 180-200 m. 4 spannir mynd e.

Leiðin liggur næst Glym upp eftir veggnum, hægra megin við leiðir 12-13. Fyrsta spönnin er tortryggð vegna úðans frá fossinum. Fyrstu tvær spanninna eru mjög brattar, við af þeim tekur stutt 3. gráðu spönn undir lokavegginn. FF: Hallgrímur Magnússon, Hörður Magnússon og Tómas Grønvaldt.

Efri hluti Greenpeace.

Ljósma.: Hallgrímur Magnússon.

Suð austurveggur.

15. Ísalp-leiðin

gráða 4 100 m. 2-3 spannir

Ísstallar með lóðréttum höftum. Þegar leiðinni er lokið þarf að hliðra eftir syllu í miðjum klettaveggnum. Þessi hliðrun er varasöm og leiðin því ekki ráðleg byrjendum.

FF: Árni Eðvaldsson, Ólafur V. Birgisson og Þorvaldur Þórsson, 4. mars.1995.

16. Sea sheppard

gráða 5 100 m. 3 spannir

Leiðin byrjar á greinilegu ísmiklu hafti, þá tekur við snjóbrekka sem liggur upp að klettabelti, um 15 m háu, og þaðan eru 50 m í þunnum ís að 10 m háu kerti. Leiðin endar eins og leið nr 15.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son 19. feb.1995.

17. Greenpeace

gráða 5 100 m. 2-3 spannir

mynd f.

Leiðin byrjar í 20 m langri snjóbrekku sem

leiðir að 5 m háu klettahafti með þaki. Þaðan er önnur 20 m snjóbrekka að 60 m háum lóðréttum ískafla. Leiðin endar eins og leið nr 15.

FF: Hallgrímur Magnússon og Páll Sveinsson, 19. feb. 1995.

18. Laumuspil

gráða 5 180-200 m. 4 spannir.

Neðsta leiðin í aðalveggnum. Hún hefst á íslausu eða íslitlu hafti sem er um 15 m á hæð. Þaðan er snjóbrekka yfir að frihangandi kerti neðst í 50 m háum ísfossi.

FF: Dagur Halldórsson og Viðar Þór Hauks-son, 24. feb. 1995.

19. Stuttir ísfossar

gráða 3-4 20-30 m.

Stuttar ísleiðir. Sumar hverjar mjög brattar og erfiðar. Aðkoma getur verið erfið þar sem áin liggur upp við klettana.

SEGLAGERÐIN
ÆGIR

...þar sem gönguferðin byrjar

DEMON - ITALS KIR GÖNGSKÖR MEÐSYMPA

VANDAÐAR VÖRUR FYRIR ÚTIVISTINA - SUMAR SEM VETUR